

Collegebesluit

Onderwerp: Met de Klimaatadaptatie-agenda naar een klimaatbestendig Haarlem
BBV nr: 2016/478098

1. Inleiding

Door het veranderende klimaat komen weersextremen zoals stortbuien, hitte en droogte steeds vaker voor. Hierdoor neemt ook het risico op overlast en schade toe. Klimaatadaptatie gaat over het in beeld brengen van deze risico's en het formuleren en uitvoeren van maatregelen om deze risico's te beperken en de stad klimaatbestendig te maken. Als eerste stap daartoe heeft de gemeente de afgelopen maanden een zogenaamde stresstest uitgevoerd. De stresstest is een breed en globaal onderzoek naar de effecten van weersextremen op de stad en haar inwoners. De gemeenteraad is per brief d.d. 2 november 2015 over de start van de stresstest geïnformeerd. De resultaten van de stresstest zijn verwoord in het rapport 'Haarlem en het Klimaat' en de bijbehorende 'Kaartenatlas Natuurlijke Alliantie Haarlem', en zijn als bijlagen bij dit Collegebesluit gevoegd. Op basis van de resultaten van de stresstest kan nu de volgende stap genomen worden, namelijk het opstellen van een Klimaatadaptatie-agenda met maatregelen om Haarlem klimaatbestendig te maken. Klimaatadaptatie heeft een directe relatie met de ambities uit het Coalitieprogramma Haarlem 2014-2018 Samen Doen! voor een duurzame stad.

2. Besluitpunten college

Het college besluit:

1. Op basis van de resultaten van de stresstest tot het uitwerken van een Klimaatadaptatie-agenda met prioriteiten en maatregelen voor een klimaatbestendig Haarlem.
2. De lasten van het besluit bedragen € 20.000. Deze zijn beschikbaar binnen beleidsveld 5.1 van de Programmabegroting 2016-2020.
3. Dit besluit ter informatie aan de commissies Beheer en Ontwikkeling te sturen.

3. Beoogd resultaat

De Klimaatadaptatie-agenda geeft een aanpak, legt prioriteiten en benoemt maatregelen om de risico's op overlast en schade door klimaatextremen te beperken en Haarlem klimaatbestendig te maken.

4. Argumenten

Klimaatadaptatie is een logische stap binnen het ingezet beleid

Het Coalitieakkoord en het Duurzaamheidsprogramma richten zich op een duurzame en klimaat neutrale stad. De focus ligt op maatregelen die de biodiversiteit bevorderen, gebruik van hernieuwbare energiebronnen stimuleren en de uitstoot van CO2 verminderen. Aan maatregelen die klimaatschade helpen voorkomen wordt nog weinig aandacht besteed. Met de op te stellen Klimaatadaptatie-agenda worden stappen gezet om deze risico's te beperken en toe te werken naar een toekomstbestendig en hoogwaardig woonmilieu. Dit is in lijn met

de ambities uit het Coalitieprogramma en past binnen het Duurzaamheids-programma en het Cluster Fysiek van de Programmabegroting 2016-2020.

Met de Klimaatadaptatie-agenda draagt Haarlem bij aan landelijke doelstellingen

Met het Deltaprogramma en de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie werken publieke en private partijen aan de klimaatbestendige inrichting van Nederland. Daarbij hebben het Rijk, de provincies, waterschappen en gemeenten de intentie uitgesproken dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht en dat klimaatbestendig inrichten uiterlijk in 2020 onderdeel is van het beleid en handelen van overheden. Met de Klimaatadaptatie-agenda geeft de gemeente concreet uitvoering aan bovengenoemde intentie.

De Klimaatadaptatie-agenda richt zich op de Haarlemse klimaatrisico's

Haarlem is een compacte en versteende stad, gebouwd op de overgang van duin- naar polderlandschap. Daardoor is Haarlem extra gevoelig voor hitte, hevige regenbuien en droogte. De stresstest laat zien dat hittestress (met negatieve effecten op de arbeidsproductiviteit en de gezondheid), water op straat (met waterschade aan gebouwen en uitval van elektriciteits- en ICT-netwerken) en droogte (met funderingsschade aan woningen), voor Haarlem de grootste risico's vormen.

Daarnaast benoemt de stresstest nog andere klimaateffecten, die ook in Haarlem voor overlast en schade kunnen zorgen: overstroming van delen van Haarlem door dijkbreuk, vermindering van de waterkwaliteit in grachten en singels, afname van de biodiversiteit, schade door hagel, windstoten en blikseminslagen tijdens stortbuien. De Klimaatadaptatie-agenda heeft tot doel om deze risico's met gepaste maatregelen tegen te gaan.

De Klimaatadaptatie-agenda stelt prioriteiten en benoemt maatregelen

De Adaptatie-agenda benoemt allereerst de lopende maatregelen die bijdragen aan een klimaatbestendig Haarlem. In diverse plannen en programma's, zoals het Duurzaamheidsprogramma, het Integraal Waterplan, het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en Operatie Steenbreek werkt de gemeente direct en indirect aan klimaatadaptatie. De maatregelen betreffen het ruimtelijke domein (zoals het vergroenen van buurten en de aanleg van nieuwe waterlopen en drainage) maar ook het sociale domein (hitteplannen) en veiligheid (noodplannen in geval van weersextremen bij grote evenementen). Naast lopende maatregelen benoemt de Agenda ook nieuwe maatregelen die nodig zijn om in de toekomst klimaatschade tegen te gaan. Daarbij focust de Agenda zich in de eerste plaats op ruimtelijke adaptatie, dat wil zeggen (middel)lange termijnmaatregelen om de openbare ruimte en de woon- en werkomgeving klimaatbestendig in te richten. Deze maatregelen hebben het grootste effect en kunnen worden meegenomen in de diverse gemeentelijke plannen en programma's, waaronder de Structuurvisie Openbare Ruimte.

De Klimaatadaptatie-agenda vraagt om samenwerking

Klimaatbestendig handelen berust niet alleen bij de gemeente. De stresstest is dan ook uitgevoerd met inbreng van ervaringen en ideeën van diverse partijen in de stad, zoals het hoogheemraadschap, de GGD, het Veiligheidsbureau Kennemerland, nutsbedrijven en buurgemeenten. Buurtbewoners, wijkraden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden leveren ieder hun eigen bijdrage aan een klimaatbestendig woon- en werkmilieu.

De Klimaatadaptatie-agenda richt zich vooral op de rol van de gemeente in dit samenspel van actoren en benoemt de acties die de gemeente vanuit die rol heeft uit te voeren. Om die rol helder te krijgen wordt de Agenda in samenspraak met belangrijke partners in de stad opgesteld.

De Klimaatadaptatie-agenda gaat over het meekoppelen van maatregelen

Door klimaatadaptatie vroegtijdig in programma's en projecten te integreren blijven de extra investeringskosten beperkt en worden klimaatschadekosten voorkomen. De Klimaatadaptatie-agenda wordt dus geen nieuw programma maar gaat juist over het meekoppelen van maatregelen in lopende plannen en programma's. De Adaptatie-agenda geeft prioriteiten aan en legt verbanden tussen de diverse adaptatiemaatregelen. In de Agenda zijn de extra investeringskosten om Haarlem klimaatbestendig te maken begroot. In het voorjaar van 2017 wordt de Agenda met een dekkingsvoorstel ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Budget voor het opstellen van de Klimaatadaptatie-agenda is begroot

Voor het opstellen van de Klimaatadaptatie-agenda is voor dit jaar en volgende jaar in totaal € 20.000 beschikbaar binnen Beleidsveld 5.1 van de Programmabegroting 2016-2020.

5. Risico's en kanttekeningen

De Klimaatadaptatie-agenda richt zich op ruimtelijke adaptatie

De Adaptatieagenda gaat over aanpassingen van de leefomgeving aan klimaatextremen. Dat is vooral ruimtelijke adaptatie: meer groen in de stad tegen hittestress, aanleg van singels, drainage en verdiept straatprofiel tegen wateroverlast, etc. Met deze maatregelen is op de lange termijn de meeste winst te behalen. Het risico van deze aanpak is dat korte termijn maatregelen die nu nodig zijn onvoldoende aandacht krijgen. Voorbeelden zijn evacuatieplannen in geval van noodweer bij grote evenementen of het activeren van hitteplannen in verzorgingshuizen tijdens een hittegolf. Dus hoewel de Klimaatadaptatie-agenda focust op ruimtelijke adaptatie dient daarbij wel te worden aangegeven hoe ruimtelijke adaptatie aansluit op de meer korte termijn risicobeheersing en of in laatstgenoemde benadering extra stappen nodig zijn.

De Klimaatadaptatie-agenda richt zich op negatieve klimaateffecten

Klimaatverandering leidt niet alleen maar tot schade en kosten voor de samenleving. Zo heeft een toename aan warme dagen een positief effect op het horeca(terrassen)bezoek en leidt tot extra inkomsten. De positieve effecten van klimaatverandering zijn echter nog lastiger in beeld te brengen dan de negatieve effecten. En omdat de negatieve effecten tot extra kosten leiden, die deels voor rekening van de gemeente komen, richt de Klimaatadaptatie-agenda zich uitsluitend op klimaatschade en hoe die te voorkomen.

Uitwerking van de Klimaatadaptatie-agenda vraagt capaciteit

De Adaptatie-agenda wordt de komende maanden uitgewerkt met als doel om de concept Agenda vòòr de behandeling van de Kadernota in het voorjaar van 2017 ter besluitvorming

aan de raad voor te leggen. Zo kan de besluitvorming over de uitvoeringskosten van de Klimaatadaptatie-agenda bij de behandeling van de Kadernota worden meegenomen. Om bovenstaande tijdsplanning te kunnen halen zal zo nodig een deel van het werk worden uitbesteed en een groter beroep worden gedaan op beleidsveld 5.1.

6. Uitvoering

Op basis van voorliggend Collegebesluit wordt de komende maanden gewerkt aan het opstellen van de Klimaatadaptatie-agenda. Dat gebeurt op basis van de resultaten van de stresstest en de uitgangspunten zoals hierboven benoemd. De planning is om de concept Agenda in het voorjaar van 2017 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aan te bieden.

7. Bijlagen

De resultaten van de stresstest zijn verwoord in het rapport 'Haarlem en het Klimaat' en bijbehorende 'Kaartenatlas Natuurlijke Alliantie Haarlem'. Het rapport en de kaartenatlas zijn als bijlage bij dit Collegebesluit gevoegd.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester